

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 210 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
Boltayeva Go'zal Komilovna	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
Axmedov Jaloliddin Oribovich	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
Baxramova Malika Muzaffarovna	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
Choriyeva Zarina Anvarbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
Djurayeva Nargiza Kudratillayevna	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
Ergasheva Mehriyona	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
G'ayratova Mohidil Zafar qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
Maksetova Nurjamal Kuatovna	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
Malikova Xurshida Ikramovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
Muxammadova Ozoda Muzrabovna	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
N. G. Pulatova	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
Журабаев Абдукарим Маматкулович	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
Зокиржонova Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
Xojametov Ajiniyaz Andriyanovich	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна	

YANGI O'ZBEKISTON TA'LIM TIZIMIDA PEDAGOGIK ETIKANING RIVOJIDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI

Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna
 Toshkent viloyati pedagogik mahorat markazi
 Tillarni o'qitish metodikasi kafedrasini mudiri

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagogik etika va o'qituvchi madaniyatining zamonaviy ta'lim jarayonidagi o'rni, ahamiyati hamda asosiy tamoyillari ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Xorijiy tajribalar tahlili shuni ko'rsatadiki, pedagogik etikaning rivoji o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi o'zaro hurmat, kasbiy kompetensiya, axloqiy me'yorlarga rioya qilish hamda ijodiy muloqotga asoslanadi. Shuningdek, zamonaviy yondashuvlar pedagogik etika nafaqat nazariy qoidalar majmui, balki ta'lim amaliyotida qo'llaniladigan muhim metodik va axloqiy yo'riqnoma ekanligini asoslaydi.

Kalit so'zlar: xorijiy tajriba, o'z-o'zini rivojlantirish, kasbiy kompetensiya, pedagogik qarashlar, pedagogik etika, zamonaviy pedagogika, axloqiy muvozanat.

Abstract: This article provides a scientific analysis of the role, significance, and key principles of pedagogical ethics and teacher culture in the modern educational process. The analysis of international experience demonstrates that the development of pedagogical ethics is based on mutual respect between teachers and students, professional competence, adherence to ethical standards, and the promotion of creative communication. Furthermore, contemporary approaches emphasize that pedagogical ethics is not only a set of theoretical principles but also an essential practical guideline for educational practice.

Key words: foreign experience, self-development, professional competence, pedagogical views, pedagogical ethics, modern pedagogy, moral balance.

Аннотация: В статье проводится научный анализ роли, значения и основных принципов педагогической этики и педагогической культуры в современном образовательном процессе. Анализ зарубежного опыта показывает, что развитие педагогической этики основывается на взаимном уважении между учителем и учеником, профессиональной компетентности, соблюдении этических норм и развитии творческого общения. Кроме того, современные подходы подчеркивают, что педагогическая этика представляет собой не только совокупность теоретических положений, но и важное практическое руководство для организации образовательной деятельности.

Ключевые слова: зарубежный опыт, саморазвитие, профессиональная компетентность, педагогические взгляды, педагогическая этика, современная педагогика, моральное равновесие.

KIRISH

Jahonda pedagogik etika bo'yicha loyihalar, ta'lim sohasida axloqiy tamoyillarni rivojlantirish va o'qituvchilar, talabalar va boshqa ta'lim ishtirokchilari o'rtasidagi munosabatlarni yaxshilash maqsadida amalga oshiriladi. Pedagogik etikaning umumiy nazariy funksiyasi pedagogik faoliyatda axloqning paydo bo'lishi va tabiati, tuzilishi, vazifalari va xususiyatlarini o'rganish va tushuntirishdan iborat. Prognostik funksiya pedagogik etika imkoniyatlaridan foydalangan holda pedagogik voqelikning rivojlanishini asosli bashorat qilishdan iborat. Ilmiy asoslangan prognoz rejalashtirish samaradorligini oshirish va ta'lim va tarbiyada yaxshi natijalarga erishish imkonini beradi. Pedagogik etikaning amaliy funksiyasi shundan iboratki, uning yordami bilan pedagogik faoliyat takomillashtiriladi, o'quv jarayonini tashkil etishning yangi usullari, vositalari va shakllari ishlab chiqiladi va amalda qo'llaniladi.

Xorijiy pedagogik tajribalar asosida yosh o'qituvchilarning pedagogik-etik mahoratini shakllanishi o'qituvchi shaxsining yo'nalishlari-o'quvchiga munosabati, ta'lim jarayoniga, ta'limning mazmuni va mohiyatiga munosabat, ta'lim va tarbiyaning jamiyat hayotidagi o'rnini tushunish, ta'lim va tarbiyada mavjud imkoniyatlardan foydalanish muhim ro'l o'ynaydi. Shuning uchun bugungi kunda biz o'qituvchi kompetentligi haqidagi fikrlarni takror va takror tilga olmoqdamiz. Barcha pedagogik va psixologik adabiyotlarda "kompetentlik" so'zining izohli ma'nosi berilib, ingliz tilidan olingan "competence" - tushungan, qobiliyatli ma'nosini anglatadi. Mazmunan

esa, "faoliyatda nazariy bilimlardan samarali foydalanish, yuqori darajada kasbiy malaka, mahorat va iqtidorni namoyon eta olish" degan tushunchani anglatadi. Hozirgi kunda respublikamizda ro'y berayotgan islohotlar bevosita innovatsion ta'lim tizimi bilan bog'liqdir. Yangi invitsitsiyalar asosida tajriba almashish bugungi kundagi muhim amaliy ko'nikma. Bu orqali pedagog o'qituvchi modellini shakllantirish yuzaga keladi. O'qituvchi o'zidagi yetarli va zamonaviy bilimlar asosida yangi avlod tarbiyalashni boshlandi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

R.G. Mamedzoda "O'qituvchining pedagogik etikasi" asarida pedagogik etikaning predmeti, vazifalari, funksiyalari, asosiy toifalari ko'rib chiqilgan. Muallif ta'lim tizimi muammolarini o'rganar ekan, "pedagogik jarayonda nazariya va amaliyot o'rtasidagi aloqani faqat pedagogik etika yordamida, uning asoslarini o'zlashtirish, axloqiy tamoyillarni e'tiqodga aylantirish yordamida o'rnatish mumkin. Bu yerda eng muhim rol o'qituvchining kasbiy darajasini oshirishga tegishli" deb ta'kidladi.

K.M. Levitan "Pedagogik deontologiya" kitobida kasbiy xulq-atvorning asosiy me'yorlarini belgilaydi va kasbiy ahamiyatga ega fazilatlarni ko'rib chiqadi, shuningdek, o'quvchilar bilan pedagogik jihatdan mos munosabatlarni o'rnatish, o'qituvchining kasbiy o'zini o'zi takomillashtirishni tashkil etish, uning refleksiv va baholovchi ongini rivojlantirish uchun amaliy tavsiyalar beradi

TAHLIL VA NATIJALAR

Ta'lim yo'nalishi bo'yicha bo'lajak o'qituvchilarni tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar quyidagilar:

- dunyoqarash va ijtimoiy jarayonlar bilan bog'liq tizimli bilimlarga ega bo'lishi;
- gumanitar va tabiiy ilmiy fanlar asoslarini, joriy davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;
- Vatan tarixini bilishi, madaniy, milliy va umuminsoniy qadriyatlar masalalari yuzasidan o'z fikrini bayon qila olishi va ilmiy asoslay bilishi, milliy istiqlol g'oyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga ega bo'lish;
- tabiat va jamiyatda kechayotgan jarayon va hodisalar haqida yaxlit tasavvurga ega bo'lishi;
- insonning boshqa insonga, jamiyatga va atrof-muhitga munosabatini belgilovchi huquqiy hamda ma'naviy, madaniy mezonlarni bilishi, kasb faoliyatida ularni hisobga ola bilish;
- axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini bilishi, o'z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;
- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;
- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida ilmiy tassavvur hamda e'tiqodga, o'zini jismoniy chiniqtirish o'quv va ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.

Pedagogik etika pedagogik faoliyatning ajralmas qismi bo'lib, uning mazmuni tarix davomida boyib borgan. Har bir davr va madaniyat o'ziga xos pedagogik etika tamoyillarini ishlab chiqqan bo'lsa-da, ularning umumiy maqsadi inson ma'naviy kamolotini ta'minlashdir.

Kasbiy etika bu kasb doirasida amal qilinishi lozim bo'lgan axloqiy tamoyillar, qoidalar va me'yorlar majmuidir. Kasbiy etika har bir sohada, jumladan, pedagogikada ham individual xulq-atvorni belgilab beradigan me'zonlar sifatida namoyon bo'ladi. Kasbiy etika – bu muayyan kasb yoki sohadagi faoliyatni amalga oshirishdagi axloqiy me'yorlar va qoidalar majmui bo'lib, unda professionalning jamiyat, mijozlar, hamkasblari va o'ziga nisbatan mas'uliyati aks etadi. Pedagogik faoliyatda kasbiy etikaning ahamiyati beqiyosdir, chunki o'qituvchi yoshlarning tarbiyasi va ta'limida muhim ro'l o'ynaydi.

Pedagogik etika o'qituvchilarning axloqiy-etik xususiyatlari, xulq-atvori, mehnatga munosabati, jamoadagi o'rni va munosabatlarini o'z ichiga oladi. Uning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

1. **Insonparvarlik:** O'qituvchi o'quvchilarni shaxs sifatida qadrlashi, ularning huquqlari va manfaatlarini himoya qilishi, ularga nisbatan hurmat va mehr-muruvvat ko'rsatishi kerak.
2. **Adolat:** O'qituvchi barcha o'quvchilarga teng munosabatda bo'lishi, ularning qobiliyatlari va imkoniyatlarini inobatga olishi, baholashda xolislik va adolatlikni ta'minlashi zarur.
3. **Mas'uliyat:** O'qituvchi o'zining professional faoliyatiga nisbatan mas'uliyatni his etishi, o'quvchilarning ta'lim va tarbiyasida yuksak samaraga erishishga harakat qilishi kerak.

4. **Kasbiy malaka:** O'qituvchi o'z kasbining yuksak malakasiga ega bo'lishi, o'qitish metodikasi va texnologiyalaridan samarali foydalanishi, o'z bilimini doimiy ravishda takomillashtirishi lozim.
5. **Sir saqlash:** O'qituvchi o'quvchilar va ularning oilalariga oid ma'lumotni sir tutishi, bu ma'lumotni uchinchi shaxslarga oshkor qilmasligi kerak.
6. **Etika va qonunchilikka rioya:** O'qituvchi o'z faoliyatida etika. Kasbiy etika masalasi turli davrlardagi pedagogik qarashlarda turlicha aks etgan.

O'zbekistonda pedagogik kasbiy etika milliy va diniy qadriyatlar bilan uyg'unlashgan holda rivojlanmoqda. Ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy etikasini rivojlantirish bo'yicha bir qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

1. **Milliy Qadriyatlar.** O'zbek xalqining milliy qadriyatlari o'qituvchining kasbiy etikasining shakllanishida muhim ahamiyatga ega.
2. **Islohotlar va Dasturlar.**
 - O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari: Ta'lim sifatini oshirish va o'qituvchilarning kasbiy malakasini rivojlantirishga qaratilgan qator hujjatlar qabul qilingan.
 - Davlat ta'lim standartlari: Ta'lim jarayonida o'qituvchilarning kasbiy va axloqiy mas'uliyatini oshirish tamoyillari belgilangan.
3. **Axloqiy Ta'lim Loyihalari.** O'zbekistonda o'quvchilarni axloqiy tarbiyalash va o'qituvchilarning axloqiy mas'uliyatini oshirishga qaratilgan loyihalar amalga oshirilmoqda.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kasbiy etika pedagogik faoliyatning asosiy tamoyillaridan biri bo'lib, u insonparvarlik, adolat, mas'uliyat, kasbiy malaka, sir saqlash va qonunchilikka rioya kabi muhim tamoyillarga asoslangan. Kasbiy etikaning tarixiy rivoji insoniyat taraqqiyoti bilan uzviy bog'liq bo'lib, u o'z davrining ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy sharoitlariga moslashib kelgan. Zamonaviy pedagogik amaliyotda kasbiy etikaga bo'lgan talablar yanada oshib bormoqda. O'qituvchilarning kasbiy etikasini takomillashtirish, ularning kasbiy malakasini oshirish va etika kodekslariga rioya etishni ta'minlash orqali ta'lim sifatini yaxshilash va yoshlarni har tomonlama kamol toptirish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. U.M.Asqarova, M.Xayitboyev, M.S.Nishonov. "Pedagogika" darslik, - T.: Talqin – 2008.
2. M.Xakimova, G.Musaxanova. "Kasbiy pedagogika". O'quv qo'llanma - T: TDIU -2013.
3. M.Xakimova. "Kasbiy pedagogika". O'quv qo'llanma, -T.: TDIU -2007.
4. M.A.Usmonova, M.I.Mamayusupova. "Pedagogik mahorat" O'quv qo'llanma. Farg'ona politexnika instituti. Farg'ona-2008
5. K.Xoshimov, M.Xoshimova, Sh.Tojiyeva "Tarbiyaviy ishlar uslubiyoti" TDIU – 2006
6. Мамед-заде Р.Г. Профессиональная этика учителя / Р.Г. Мамед-заде. - Баку: Знание, 2001.- 64 с.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.